

LUCIAN BLAGA ACUM UN VEAC, ÎN 1920

Zoia Elena Deju

Uniunea Scriitorilor din România

După afirmarea sa, din primăvara anului 1919, ca poet de formulă modernă și după ce în toamnă poetul și iubita lui se reîntâlniseră la Viena (hiatusul de câteva luni fusese pricinuit de participarea Corneliei la Conferința de Pace de la Paris, ca membru al delegației românești din partea tineretului), Lucian Blaga va reveni, pe la începutul lunii decembrie, la Sebeș, urmând a-și pregăti încheierea studiilor universitare, îndeosebi examenul de doctorat.

Anul 1920 îl regăsește, așadar, în „[...] *buzunarul de provincie al Transilvaniei*” care era Sebeșul săsesc. Evenimentele din viața sa, ce vor avea loc în acest an, sunt de o importanță majoră atât pentru soarta omului, cât și pentru destinul operei. În principal, două sunt acestea, și ele se vor materializa către sfârșitul anului 1920: obținerea doctoratului și căsătoria cu studenta medicinistă Cornelia Brediceanu, transferată în acel an de la Universitatea din Viena, la cea din Cluj, în condițiile inaugurării acesteia după Marea Unire (1 februarie 1919). În consecință, prin prezentul demers, ne propunem să urmărim viața poetului desfășurată pe parcursul acestui *an crucial* al existenței sale, având ca bază datele oferite de documentele și scrierile epocii.

Anul Nou 1920 este petrecut de poet la Sebeș, preocuparea majoră fiind aceea legată de lucrarea de doctorat, la care începuse munca de redactare în

decembrie, mai apoi cu traducerea acesteia în germană. Pe la începutul lui februarie 1920, poetul face o deplasare la București, reîntâlnindu-se cu câțiva prieteni cunoscuți anul anterior, în special cu Nichifor Crainic care-i comunicase, la 18 decembrie, că retipărirea volumelor sale va fi gata „[...] peste câteva zile”, la „Cartea Românească”. La începutul lui ianuarie 1920, fratele său, Liciniu, care lucra la „Filantropia” din București, îi adusese la Sebeș exemplarele de semnal.

La 1 februarie 1920, conform scrisorii trimise Corneliei la 16 februarie, poetul participă la serbările entuziaste, prilejuite de inaugurarea Universității Daciei Superioare din Cluj, în prezența Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria (cursurile începuseră la 3 noiembrie 1919). Acum, la 4 februarie, tânărul Lucian Blaga o cunoaște pe nepoata lui Sextil Pușcariu, Gica Popovici, și va avea o convorbire cu mentorul său, acum comisar și rector (din august 1920 prorector), însărcinat de Resortul Instrucțiunii Publice din Consiliul Dirigent. Susținătorul necondiționat dintotdeauna, care-l impusese ca poet atenției publice și literare cu un an în urmă, în ziarul său „Glasul Bucovinei”, îi cere tânărului poet să-și susțină doctoratul, în vederea ocupării „[...]catedrei de estetică și sociologie”, ca apreciat „conferențiar”, însă după doi ani, conform „legilor existente”: „[...] Cred că ar fi bine-îi scria Pușcariu ca răspuns la scrisoarea din 15 ianuarie-ca doi ani după doctorat să treci pe la universitățile mari din Franța și-poate-Anglia. Vom avea grijă ca să ai o bursă convenabilă și să poți propune o teză de habilitate bună. Aici îți vom ține locul cald. Am vorbit în privința asta cu profesorul Gusti, care te sfătuiește să lucrezi mai mult în estetică și sociologie, căci această catedră filosofică e vacantă”.

Era o mai veche dorință a poetului, mărturisită mentorului său încă din 1919: „[...] V-am amintit încă din vara trecută că-mi stă gândul la o catedră de

teoria cunoștinței, estetică sau alte doctrine filosofice, la Universitatea din Cluj”, după cum îi scrie poetul la 15 ianuarie, precizându-i că este disponibil și doritor de a face parte din conducerea unei eventuale „[...] reviste culturale la Cluj” („Cultura” lui Sextil Pușcariu, la care va fi încadrat poetul, va apărea abia în ianuarie 1924).

Planul poetului, devoalat Corneliei, era ca el să devină „[...] conferențiar, ziarist, literat și mare poet, iar tu ca un decor al Ardealului”. „[...] Mi se vor da și alte slujbe la Cluj, bineînțeles slujbe în care încasezi fără muncă”, îi scrie el iubitei sale aflată încă la Viena, punându-i alături în plic și scrisoarea lui Sextil Pușcariu, pentru a o convinge de seriozitatea cu care doctorandul vienez privea viitorul și, totodată, de susținerea promisă în acest sens.

Tot din această scrisoare aflăm că, la îndemnul lui Sextil Pușcariu, poetul depusese pentru Premiul „Adamachi” al Academiei, cu prilejul deplasării în capitală, cărțile sale *Poemele luminii* și *Pietre pentru templul meu*, deși termenul ultim al înscrierilor fusese 31 decembrie 1919. Prieten de Academie cu Sextil Pușcariu (care-i scrie în acest sens), Ion Bianu primește cărțile și le încredințează, spre lectură, unor colegi.

La București, îi va preciza el Corneliei, oarecum sigur pe valoarea operei sale, „[...] Pillat a umblat după mine să mă cunoască, mi-a cerut câteva poezii pentru antologie”, dar poetul nostru rămâne „foarte rece”, având în vedere poeziile acestuia „[...] fără succes [...] sforțate, greoaie și fără scăpărături”.

„[...] În București-precizează el logodnicei-încep să scrie sub influența mea o pleiadă întreagă de începători”. Ba mai mult, Ion Bianu și-a inaugurat cursul de literatură „[...] cu apoteoza mea”, iar la Câmpulung, un profesor a vorbit mai amănunțit, „[...] într-o conferință despre Coșbuc, Iosif, Goga și Blaga”. Atâta succes, mărturisește că îi face rău...

La București, Lucian Blaga va locui la mai vechiul amic, Horia Teculescu, fostul coleg de liceu brașovean și, împreună cu Tiberiu Moșoiu și Emil Riegler, va duce lui Oscar Han o scrisoare din partea lui Alexandru Busuioceanu (peste trei decenii, Oscar Han îi va turna lui Blaga bustul în bronz, evocându-l în memoriile sale).

Dincolo de acestea, preocuparea de bază a poetului este acum finalizarea și traducerea tezei de doctorat având titlul *Cultură și cunoștință/Kultur und Erkenntnis*, inițial *Cultură și ipoteză* (cum îl informase epistolar pe Sextil Pușcariu, la 15 ianuarie 1920), cu subtitlul „Contribuții la teoria cunoașterii din punct de vedere al istoriei culturii”.

Întors de la București, tânărul Lucian Blaga va sta câteva zile la pat din cauza unei răceli, „[...] încasată în trenurile României Mari”. Peste trei zile, acesta îi scrie din nou Corneliei, alintând-o cu apelativul poetic „*Edera*”, pe cea numită în aceeași corespondență „*prințesă indiană*”, cu numele de „*Saskia*”. Aceleași planuri pentru viitor îl preocupă pe poetul afirmat în literatura română, despre care se vorbise la Academia Română și în curând devenit laureatul acesteia pentru volumele depuse, dar încă neîmplinit în plan social. Relația cu Cornelia rămăsese încă secretă, după refuzul Bredicenilor de a consimți la căsătoria tinerilor, îndeosebi al lui Caius Brediceanu, fratele mai mare al Corneliei care, aflat acum la Cluj, împreună cu Tiberiu Brediceanu, îi vor aranja surorii lor transferul la universitatea de aici.

În martie 1920, Cornelia era deja transferată la Facultatea de Medicină, locuind la fratele său Tiberiu Brediceanu, șeful Resortului Artelor și Ocrotirii Sociale din Consiliul Dirigent (calitate din care acesta înființase Teatrul Național din Cluj-inaugurat la 1 decembrie 1919, Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică-1920 și Opera Națională-1920, unica instituție de profil din

țară.) Poetul va merge de câteva ori la Cluj pentru întâlniri mai mult sau mai puțin secrete. Din această perioadă se păstrează câteva scrisori din care reținem hotărârea inebranabilă a tinerilor de a-și legitima relația.

În aprilie 1920, poetul se află la Cluj, iar la începutul lui mai pleacă la Viena, unde sosește în dimineața zilei de 7 mai, simțind acut lipsa Corneliei. Aflat la Viena, în vederea încheierii studiilor universitare, poetul îi scrie Corneliei că: „[...] *Viena e pustie al naibii fără de lumina întunecimei tale africane*” (o tachinare obișnuită referitoare de tenul de creolă al iubitei). La 11 mai 1920, într-o nouă scrisoare adresată acesteia, Blaga îi relatează tribulațiile îndurate pentru recunoașterea de către facultate a „[...] *celor două semestre*”. La 20 mai, poetul se arată îngrijorat că telegramele trimise nu au fost primite la Cluj, deși știe că acestea „[...] *fac destul de bine cursa Cluj-Viena*”. Poetul rămâne la Viena până la mijlocul lui iunie, așteptând răspunsul în privința „*recunoașterii*” celor două semestre de către autoritatea universitară (semestrele 5 și 6 din anul al treilea). Deși îi este dor de Cornelia, neștiind dacă aceasta este încă la Cluj sau la unchiul său Tiberiu, la Brașov, Blaga o asigură că sentimentele sale sunt neschimbate, adresându-și îndemnul unei sapiențiale rețineri: „[...] *Răbdare Lulule!-căci drumul tău îl ține Soarta-n palme*” (scrisoarea din 20 mai 1920).

Gândul statornic al poetului era acum acela ca, după rezolvarea treburilor la Viena, să revină în țară și să se dedice ziaristicii: „[...] *La vară, cum voi sosi acasă, mă voi apuca de munca ziaristică și voi aduce așa de mult „la casă” ca Edera să aștepte „în zadar” până la sfârșitul vieții „grijile” vieții. Iată cu hotărârea cea mare îți spun: Să fii liniștită!*” (scrisoarea din 29 mai 1920). Se arată indignat, însă, de atitudinea viitorului său cumnat, Caius Brediceanu,

rămas încă inflexibil la dorința surorii sale de a se căsători cu Blaga („[...] *neserioase sunt atitudinile sale*”, consemna epistolar poetul).

Corespondența cu Cornelia din lunile mai și iunie 1920 relevă, din partea amândurora, hotărârea definitivă de a fi împreună, în ciuda atitudinii frenatorii a Bredicenilor. Cornelia îi mărturisise la Paris verișoarei sale, Marioara Blaga, hotărârea fermă de a se căsători cu Lucian Blaga.

La Viena, poetul se află acum în compania unor noi prieteni, Nichifor Crainic și Alexandru Busuioceanu, veniți în fosta capitală a Imperiului Austro-Ungar la studii de limbă și literatură germană, dar și a ziaristului Franyó Zoltán de la „Arbeiter Zeitung”.

Depărtarea și așteptarea tot mai greu de suportat smulg poetului poezii precum „Vara”, „Dați-mi un trup, voi munților”, „Faunul în baltă” (apoi „Pann”, „Pustnicul”-cu titlul inițial „Întâia viziune a lui Ioan”), pe care i le trimite Corneliei. În privința celei de-a doua, poetul era convins că a izbutit ceva extraordinar, „[...] *de o strălucire și putere unică, extraordinară-în literatura noastră și dacă vrei în cea universală*”. Tot de pe acum datează și primele schițări la „*misterul păgân*” *Zamolxe*, care va apărea în anul 1921, dramă premiată apoi de Universitatea din Cluj (diligențele le făcuse același neobosit susținător al poetului, Sextil Pușcariu).

Cererea pentru dizertația de doctorat îi este aprobată la 12 iunie, lucrarea este repartizată profesorilor universitari vienezi Adolf Stöhr și Robert Reininger. Întrucât Universitatea intra în vacanță, examenele au fost amânate pentru toamna anului 1920. Poetul se întoarce în țară la sfârșitul lui iunie, mai întâi la Cluj, apoi la Sebeș, în cadrul familiei, de unde-i scrie Corneliei la 9 iulie, în legătură cu intenția de căsătorie, trecând astfel peste împotrivirea Bredicenilor. Fratele său, avocatul Lionel Blaga, căruia tocmai i se aprobase transferarea la

Sibiu, l-a lămurit în privința actelor necesare: „[...] *Despre rest am vorbit cu Lionel. Spune că nu-ți trebuie decât atestatul de botez și documentul că ești majoră. Anunțarea înainte (sic!) nu e neapărat necesară. Se capătă dispensă. În trei zile putem isprăvi totul aici la Sebeș*”. Însă proiectul de a face căsătoria la Sebeș cade, totul este lăsat după terminarea studiilor.

La 5 octombrie 1920, poetul se află din nou la Viena în vederea susținerii tezei de doctorat depuse în vară. Va fi nevoie să rămână mai mult timp în capitala imperiului din cauza îmbolnăvirii unui profesor din comisie (al cărui deces, poetul îl va consemna anul viitor în ziarul „Voința” din Cluj, la care se angajase în vară, mai exact în august 1920, și la care va avea o prestație constantă până anul viitor, după cum avusese la „Patria” lui Agârbiceanu).

De la Viena, poetul îi făcuse cunoscut iubitei „[...] *în veci adorată*” că și-a comandat cele 24 de fotografii, contra sumei de 1000 coroane. De asemenea, o anunță că și-a dat „*la reparat*” hainele, cumpărând și trei cravate (scrisoarea din 2 octombrie 1920).

Între timp, Caius Brediceanu se mai împlânzise. În condițiile deciziei de neclintit a surorii sale, neavând cum să se mai opună relației și ideii tot mai vădite de căsătorie, acesta îi face cadou surorii sale, pentru poet, o mașină de scris care, îi scrie acesta, „[...] *va avea mult de suportat, căci mă voi arunca în literatură ca un turbat*” (scrisoarea din 20 octombrie 1920).

În așteptarea programării ferme a examenului de doctorat, poetul își umple timpul la Viena mergând la teatru, discutând cu noii săi prieteni chestiuni din cele mai interesante privind modernitatea artistică, ba chiar frecventând localul din Künstler Kafé și așezându-se „[...] *la masa unde veneam de obicei, la masa la care am plâns amândoi când te-ai întors din huetul blestemat al Parisului*”.

Din cauza profesorului bolnav Adolf Stöhr (1855-1921), examenul de doctorat se tot amână, până la 26 noiembrie când, în lipsa aceluia, comisia se întrunește și poetul își susține examenul principal „[...] din filosofie, teoria cunoașterii, istoria antică și modernă, psihologie și estetică, cu *Auszeichnung*”, după cum îi comunică iubitei la 6 noiembrie 1920 (anul viitor, în „Voința” din Cluj, Lucian Blaga va evoca personalitatea profesorului de filosofie Adolf Stöhr).

Săptămâna următoare, la 11 noiembrie, va susține examenul la biologie, iar „[...] promoția va fi însă abia la sfârșitul lunii”. Titlul de doctor în filosofie, i se va acorda lui Lucian Blaga la 26 noiembrie 1920 (plecând din Viena, poetul îi lăsase lui Nichifor Crainic dreptul de a-l reprezenta).

Bucuros, poetul se întorsese la Cluj unde, după patru ani de prietenie neîntreruptă, are loc, la Primăria orașului, căsătoria tinerilor, iar la 20 decembrie 1920, ceremonia religioasă: „Căsătoria, cum nici nu se putea astfel (îți scrie poetul lui D. D. Roșca n. a.), aflat la studii la Paris, la 8 februarie 1921-merge foarte bine: așa de bine că v-ați însura și voi dacă ați ști cum e”. În acest fel, se încheia o etapă definitivă din tinerețea poetului, **1920** fiind anul ce deschidea perspectiva altei etape, în care pe primul plan se va afla dezvoltarea, consolidarea și consacrarea deplină a poetului, dramaturgului și filosofului, în general a operei, Lucian Blaga devenind o personalitate complexă și exponențială a vremii sale, un destin poliedric având acuratețea de cristal a spiritului românesc în emergența dăinuirii sale.

BIBLIOGRAFIE:

1) *Lucian Blaga. Corespondență (A-F)*, ediție îngrijită, note și comentarii de Mircea Cenușă, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1989.

- 2) Bălu, Ion, *Viața lui Lucian Blaga*, volum I, București, Editura Libra, 1995.
- 3) Blaga, Lucian, *Hronicul și cântecul vârstelor*, ediție îngrijită de Dorli Blaga, București, Editura Humanitas, 2012.
- 4) Cârlușea, Zenovie, *Lucian Blaga-dicționar esențial. Oameni din viața lui*, volum I-II, Iași, Editura Tipo Moldova, 2017-2018.